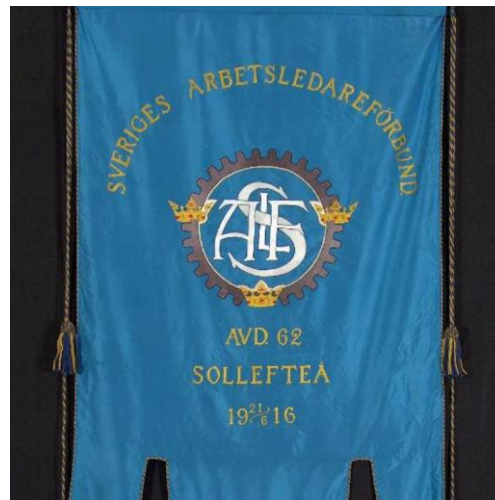

Ett pedagogiskt material för högstadiet

fana

standar

Vad är fanor och standar?

En fana eller är ett dekorerat (oftast målat eller broderat) tygstycke som hänger från en stång, som en flagga ungefär. Skillnaden mellan en flagga och en fana är att fanan oftast är unik, alltså att det bara finns ett exemplar av den. Fanor hängs sällan upp på flaggstänger, det är istället tänkt att de ska bäras till exempel i en demonstration. Ett standar är samma sak som en fana, men de hänger på olika sätt. Titta på bilderna ovan så ser du skillnaden.

Under de stora folkrörelsernas tid (ca 1850–1920) var det väldigt viktigt för föreningar att ha en fana eller ett standar. Med dem kunde föreningen visa att den menade allvar och fanan var ofta föreningens viktigaste ägodel. Fanor och standar har använts ända sedan kejsartidens Rom och troligtvis ännu längre. Även vikingarna använde dem. Fanor och standar används fortfarande till exempel vid 1a maj-demonstrationer och idrottsevenemang.

På Föreningsarkivet Västernorrland förvarar vi drygt 300 fanor och standar som föreningar i länet har lämnat in till oss.

Hur går bildanalys till?

En bildanalys kan göras på många sätt. Syftet är att förstå bilden bättre. En vanlig metod är att först räkna upp vad som syns i bilden och sedan fundera på vilka associationer man får av de olika delarna i bilden och om bilden väcker någon känsla i en.

Vi kan ta standaret här som exempel:

1. I bilden finns ett grått eller silvrigt kugghjul med tre guldiga kronor på. I kugghjulet finns bokstäverna ALF och S i ljusgrått. Under kugghjulet står det AVD. 62 SOLLEFTEÅ 19 21/6 16. Bakgrunden är blå.
2. Jag tror att kronorna är en symbol för Sverige och kanske att föreningen tycker att den är lite kunglig. Guld och silver är värdefullt och det kanske visar att föreningen vill visa att den är rik och mäktig. Jag tror inte att det här standaret tillhör någon förening i arbetarrörelsen för de tycker mest om rött. Kugghjulet kanske ska symbolisera att föreningen är en del av något större, man kan ju säga att något är en liten kugge i en stor maskin.

Ni kan prova själva att analysera bilderna i häftet utifrån den här metoden, eller svara på frågorna som hör till varje bild. Längst bak i häftet har vi samlat ihop en liten lista på vanliga symboler i fanor och standar som ni kan ha till hjälp.

Lokalföreningen nr 2421 Vårblomman av IOGT, Långsele

Det här standaret tillhörde nykterhetsföreningen IOGT. Den finns än idag men heter nu IOGT-NTO. Nykterhetsrörelsen började växa i Sverige på 1870-talet och som mest hade den en halv miljon medlemmar, det var 1910. Föreningarna ordnade många aktiviteter som föreläsningar och fester. En del nykterhetsföreningar drev teatrar och biografer. Lokalföreningen Vårblomman i Långsele bildades 1897. För att bli medlem i den var man tvungen att lova att inte dricka alkohol.

Varför är den amerikanska flaggan med i bilden?

Vad är det för figurer som syns?

Vad kan de symbolisera?

Vad kan menas med "Vårt fält"?

Hur har de tänkt med bakgrundsfärgen?

Vad är det för sköld längst fram?

Svenska målareförbundet avd. 98 Sollefteå

Den här fanan tillhör Svenska målareförbundets avdelning i Sollefteå. Det är en fackförening som finns än idag. En fackförening finns för att ge trygghet åt människor som arbetar, till exempel genom att se till att lagar som gäller arbetsmiljö följs. Det är mycket tack vare fackföreningarnas arbete i början av 1900-talet som vi har 8-timmars arbetsdag, lediga lördagar och förbud mot barnarbete.

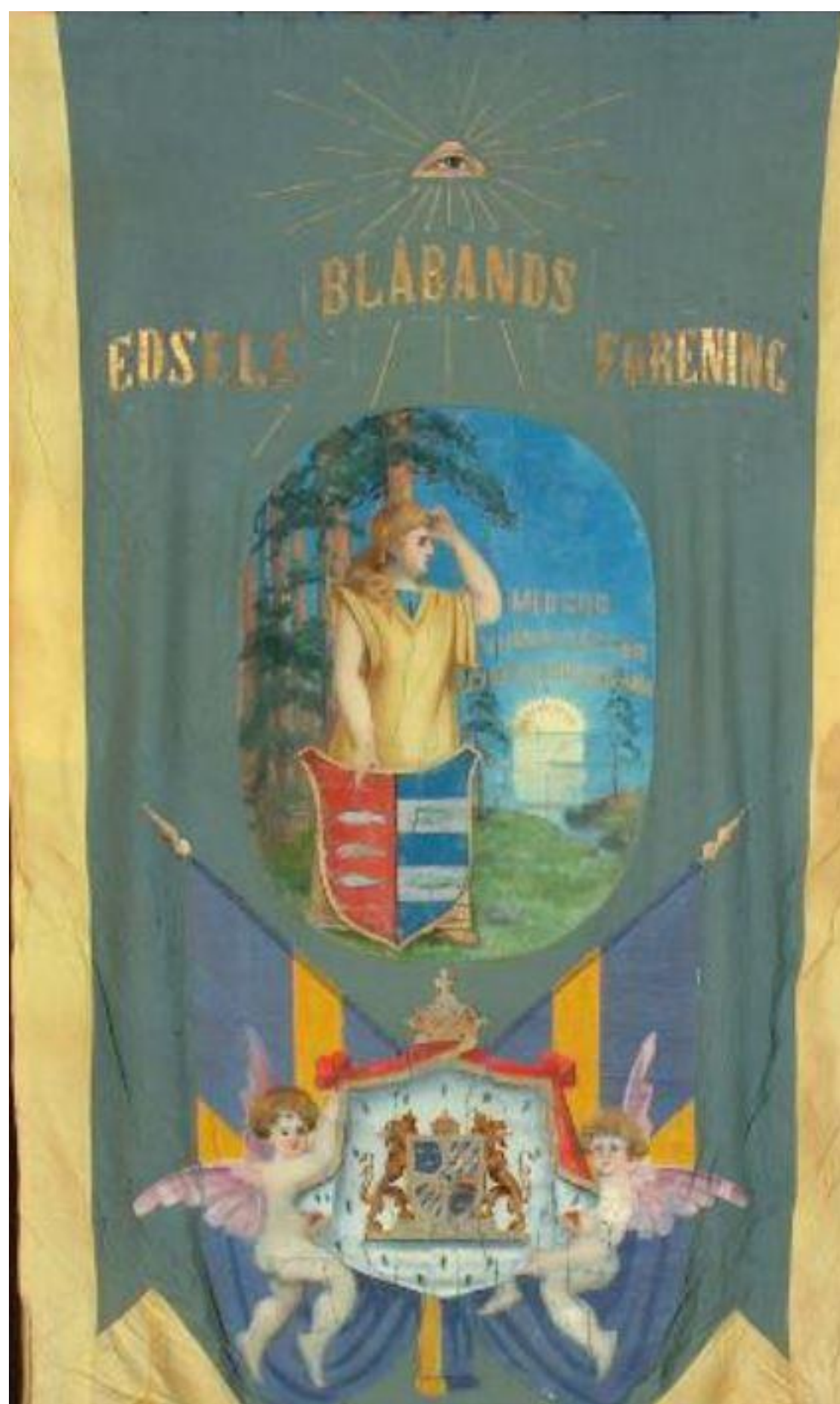
Vem tror du personen på bilden är?

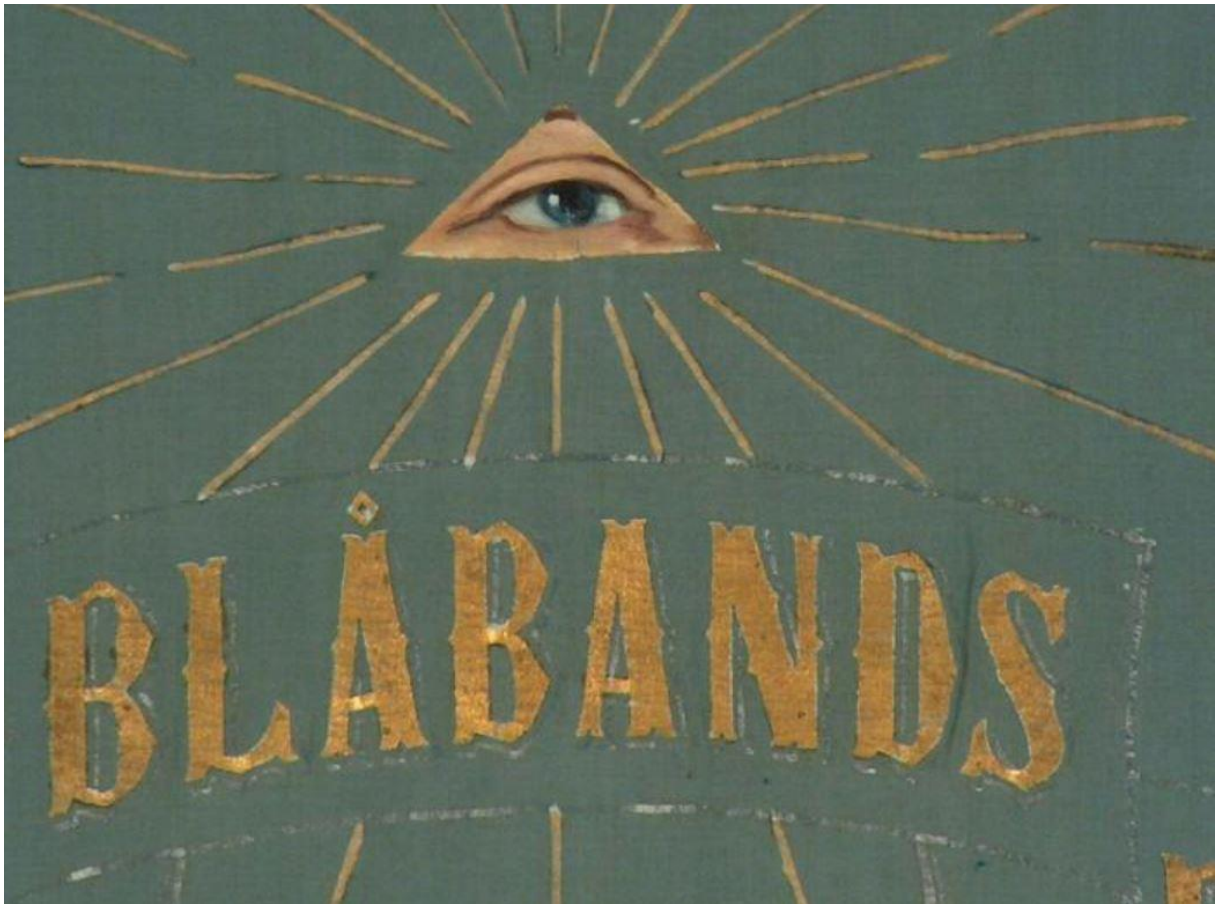
Varför har hon vingar på sin hjälm?

Vad tror du att hon tittar på?

Varför har hon så konstiga kläder?

Hur har föreningen tänkt när de valt färg på fanan?

Edsele blåbandsförening

Det här standaret tillhör Blåbandsföreningen i Edsele som grundades 1899.

Blåbandsrörelsen finns än idag. Det är en kristen nykterhetsförening som i sin tur är en del av Internationella Blå Korset. Precis som IOGT startades rörelsen i USA. Medlemmarna kan bära ett blått band som igenkänningstecken. Symbolen kommer från bibeln, där står det att guds barn ska bära ett blått band.

Vad betyder triangelformen med ögat i?

Vad är det för figurer som syns i bilden?

Hur har föreningen tänkt med bakgrundsfärgen?

Vilka sköldar syns i bilden?

Varför står det "nykterheten" i solen som går upp?

Prova gärna att jämföra det här standaret med det som tillhör IOGT!

Litet symbollexikon

Tänk på att symboler kan ha många betydelser i olika kulturer och att det är olika vad de betyder beroende på sammanhang.

Jordglob – att något gäller för hela världen, internationalism

Ek, ekblad – styrka och uthållighet

Lagerkvist – seger

Lejon – styrka och mod

Öga i triangel – Guds öga som vakar över mänskligheten

Soluppgång - en ny dag, en ljus framtid

Vingar på hjälm eller huvud – snabbhet

Tre kronor – symbol för Sverige

Ängel – renhet, godhet och guds beskydd

Tjäder – Sollefteå

Lax – Ångermanland